

Masterplan for Turisme og Handel 2024-2027

Fra vision til virkelighed

Godkendt af Byrådet den 27.09.2023

Styringstrekant

Masterplanen tager afsæt i Sønderborg Kommunes styringstrekant. Styringstrekanten sikrer en helhedsorienteret udvikling og sammenhæng mellem vision og strategi, kommuneplan, politikker, planer og handlinger. Som det fremgår af styringstrekanten, er 'Planer' afledt af byrådets visioner.

Grundfortælling

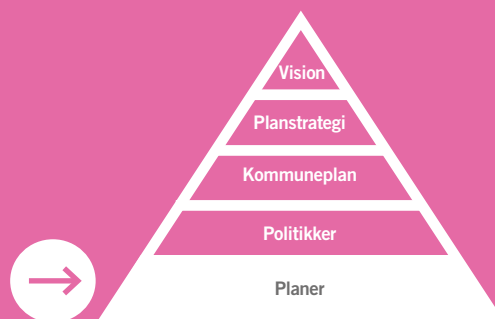
I Sønderborg er hele Europa inden for din rækkevidde. Det er her, at Skandinavien og det kontinentale Europa mødes og bindes sammen. Storbyer som Flensborg, Hamborg og Kiel er vores tætte naboer, imens den veludbyggede infrastruktur med motorvej og lufthavn sikrer korte afstande til andre metropoler som f.eks. Berlin og København.

Vores særlige placering som naturligt knudepunkt i grænselandet har givet os en helt speciel evne til at samarbejde på tværs af grænser, kulturer og skel, og i dag bor og lever 120 forskellige nationaliteter i Sønderborg.

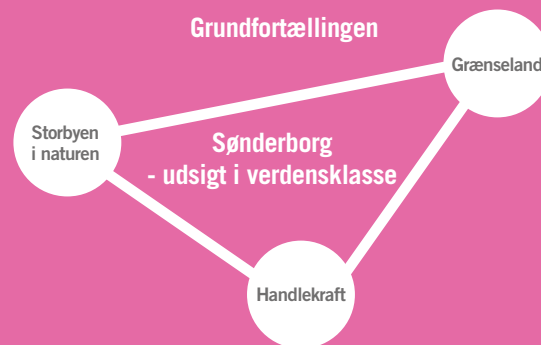
På den ene side rummer Sønderborg alle storbyens karakteristika: Nogle af Danmarks største globale industrikoncerner ligger her. Universitetets campus er landets mest internationale med studerende fra over 50 lande, og snakken på alverdens sprog summer i byens mange restauranter og caféer. Det er også i Sønderborg, at du finder ligeså mange kulturoplevelser og events, som der er dage i året.

Men Sønderborg er på samme tid også noget ganske andet, for vi er en storby midt i naturen. Her er skove, strande, bakker, lunde og søer. Her er 250 km krøllet kystlinje. Her er plads til udfoldelse, ro og dybde.

Styringstrekanten

Grundfortællingen

Turisme

Med vores satsning på turisme vil vi skabe liv og fremme økonomisk vækst og inspirere til bosætning. Sammen skaber vi fantastiske oplevelser med afsæt i vores glæde ved og respekt for naturen, landskabet og havet. Grænselandets kultur og historie er et vigtigt element i vores turismesatsning.

Vi bygger også turistsatsningen på omstillingen til fremtidens teknologi og udviklingen af Center for Verdensmål.

De fem fokusområder

Byrådets Vision og Planstrategi tager udgangspunkt i hele Sønderborg Kommune – med områdets unikke position med særegne landskaber, landsbyer, byer og kulturhistorie.

Byrådets to fyrtårnsprojekter, Project-Zero og Nordborg Resort, er udtryk for, at vi tør satse, prioritere, handle og gennemføre. De fem fokusområder er udpeget af Byrådet og skal skabe sammenhæng mellem den overordnede vision for kommunens udvikling og de fokusområder samt handlinger, der arbejdes med på tværs af fagudvalg og politisk ståsted.

Indledning

Sønderborg Kommune er en turistkommune. Med 1,5 mio. overnatninger og en årlig omsætning på 1,8 mia. kr. bidrager erhvervet til en væsentlig vækst i Sønderborg-området. Det ses blandt andet i beskæftigelsen, der siden 2017 er steget med 33 pct. i det lokale turisterhverv mod 13 pct. på landsplan. De mange turister genererer arbejdspladser og en øget omsætning hos både turisme- og handelsaktører og kan samtidig være med til at trække endnu flere tilflyttere til området.

Turismen er derfor også et fokusområde i Byrådets Vision 2022-2025, hvor udgangspunktet er at fortsætte den positive udvikling i turismen i Sønderborg Kommune. Her vil åbningen af Nordborg Resort primo 2025 – et af Byrådets fyrtårnsprojekter – give mulighed for at styrke turisme i hele kommunen.

Masterplan for Turisme og Handel 2024-2027 sætter den strategiske retning for arbejdet med at udvikle turismen og den samlede handel i Sønderborg Kommune for de kommende fire år. I masterplanen er turisme og handel koblet tæt sammen og ses som hinandens forudsætninger – en øget turisme er en forudsætning for at kunne udvikle det lokale handelsliv, og et rigt og varieret handelsliv er nødvendigt for at kunne trække endnu flere turister til området.

Forud for masterplanen er der udarbejdet en analyse af Sønderborg Kommunes styrkepositioner inden for turisme og handel, der peger på en række anbefalinger til fremtidige samarbejder og udviklingsmuligheder i det lokale erhverv. Analysen er gennemført på baggrund af statistiske data samt interviews med turisme- og handelsaktører og er med til at sikre, at masterplanen bygger på et veldokumenteret grundlag.

Analysen peger på tre overordnede styrkepositioner for Sønderborg-området:

- **Kyst og vand**
- **Vartegn**
- **Kultur og historie**

Gennem løbende dialogmøder er en række af områdets turisme- og handelsaktører blevet inddraget i arbejdet med masterplanen. Den er således blevet til i en fælles proces mellem det politiske udvalg og lokale aktører. Det er med til at sikre fælles retning og et bredt ejerskab til masterplanen. Samarbejdet med aktørerne fastholdes i det videre arbejde med at implementere masterplanen og er en forudsætning for at nå målet om, at flere turister kommer til Sønderborg Kommune.

Arbejdet med den grønne omstilling, de 17 verdensmål og bæredygtige løsninger vil være en integreret del af den fortsatte udvikling af turismeerhvervet og detailhandlen i Sønderborg Kommune. Det er i tråd med den nationale strategi for bæredygtig vækst i dansk turisme samt Sønderborg-områdets målsætning om at være CO₂-neutral i 2029. Områdets arbejde med grøn omstilling og bæredygtige løsninger giver også mulighed for at styrke erhvervsturismen.

Masterplanen er gældende i perioden 2024-2027 og skal ses i tæt sammenhæng med Destination Sønderjyllands Turismestrategi 2020-2025 samt kommunens øvrige planer og politikker. Sammen med aktører på turisme- og handelsområdet vil der blive udarbejdet konkrete handlinger og opsat mål for arbejdet med at trække flere turister til Sønderborg Kommune.

Indhold

Indledning 3

Forord 5

Et unikt potentiale 8

Analysen peger på 9

Principper for udvikling 10

Princip 1: Styrkepositioner som afsæt 11

Princip 2: Vækst og udvikling i fokus 14

Princip 3: Et stærkt samarbejde med aktører 15

Mål sikrer retning 16

Handlinger og opfølgning 17

Fra vision til virkelighed 18

Forord

I Sønderborg Kommune har vi gennem flere år satset stort på at udvikle turismen, og vi er lykkedes med at skabe en positiv udvikling. Flere og flere turister kommer til vores skønne område, og analysen af de lokale styrkepositioner peger på, at der fortsat er et stort potentiale. Det skal vi udnytte med sammenhæng til realiseringen af Byrådets to fyrtårnsprojekter Nordborg Resort og ProjectZero.

På den baggrund har Udvalget for Erhverv og Grøn Vækst igangsat arbejdet med Masterplan for Turisme og Handel 2024-2027. Med den sætter vi en fælles strategisk retning, som skal styrke og udvikle samarbejdet mellem kommune, lokale turisme- og handelsaktører, Destination Sønderjylland, Sønderborg Turistforening, handelsstandsforeninger, de lokale udviklingsfora og borgerne generelt.

Masterplanens afsæt er en ambitiøs vision. Vi skal i fællesskab sørge for, at flere turister kommer til, og at de får en rigtig god oplevelse, når de besøger området. Samtidig skal Sønderborg Kommune være et godt sted at bo og leve. De to intentioner skal gå hånd i hånd.

Vores styrkepositioner viser, at vi har et godt grundlag for at tiltrække flere turister og udvikle handlen i hele kommunen. Vi har en hel unik kyststrækning, mange spændende seværdigheder og oplevelser inden for kort afstand samt en stærk lokal forankret kultur og historie. Med en position som frontløber inden for den grønne omstilling har vi mulighed for at trække endnu flere erhvervsturister til. Sammen med aktørerne skal vi sikre et kvalitetsløft – en stjerne mere i de mange tilbud til turisterne – som fundamentet for en øget vækst og flere arbejdspladser inden for turisme og handel.

Det er netop aktørerne inden for turisme og handel, som har den specialiserede viden og den tætte kontakt til turisterne. Uden aktørerne kan vi ikke udvikle turismen og indfri visionen. Vores erfaringer viser, at det giver gode resultater, når vi som kommune understøtter aktørerne og er med til at koordinere indsatserne. Det arbejde vil vi fortsætte.

Masterplanen er blevet til sammen med aktørerne, og vi er fra udvalgets og Byrådets side meget taknemmelige for den vilje og gejst aktørerne har vist gennem hele processen. Det viser, at vi står sammen om den fortsatte udvikling af Sønderborg Kommune som en turistdestination med et attraktivt handelsliv. Med denne masterplan har vi derfor et godt afsæt for det videre samarbejde.

Det er et samlet udvalg, der står bag masterplanen, og den er godkendt af et enigt byråd. Vi ser frem til arbejdet med at omsætte masterplanen fra vision til virkelighed.

Erik Lauritzen
Borgmester

Kjeld Stærk
Formand for Udvalget for Erhverv og Grøn Vækst

Udvalget for Erhverv og Grøn Vækst 2022-2025

Kjeld Stærk, formand

Bjørn Allerelli Andersen, næstformand

Christel Leiendecker

Ingrid Johannsen

Jan Prokopek Jensen

Vision

Visionen for Masterplan for Turisme og Handel 2024-2027 er:

Sønderborg Kommune vil være blandt de fem mest besøgte turistdestinationer i Danmark målt på antallet af overnatninger.

Sønderborg Kommune er i dag på en 10. plads over turistkommuner i Danmark målt på antallet af overnatninger. Det er således en ambitiøs vision, som skal ses i sammenhæng med etableringen af fyrtårnsprojektet Nordborg Resort, og de muligheder resortet giver for at udvikle turismen i hele kommunen. Visionen skal sikre en fortsat øget vækst inden for turisme og handel, skabe flere arbejdspladser og øge bosætningen.

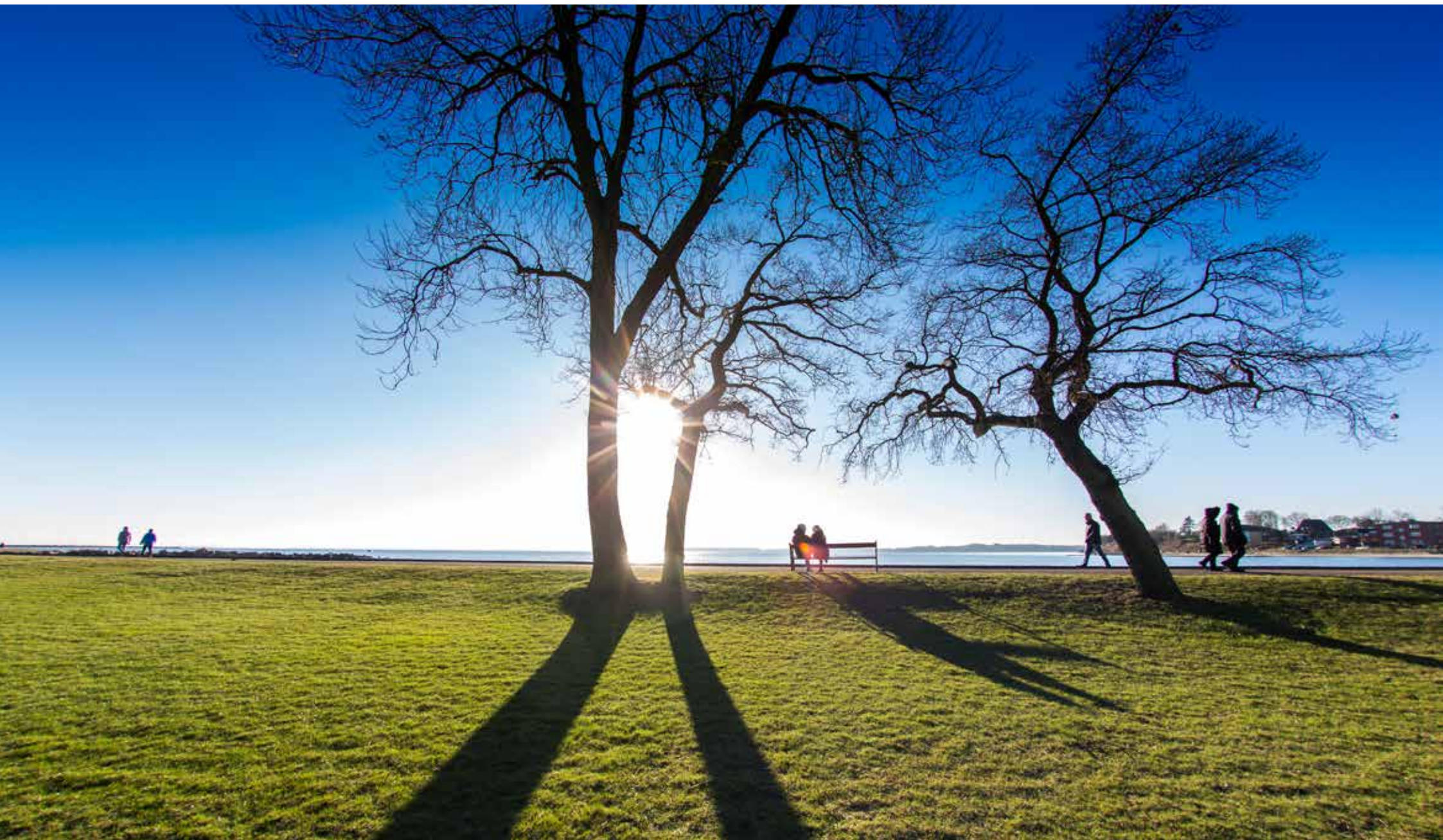
Samarbejdet mellem kommune og turisme- og handelsaktører er afgørende for at indfri visionen. Derfor skal masterplanen:

- Sikre en styrket koordinering og sammenhængskraft mellem kommune, turisme- og handelsaktører, lokale udviklingsfora samt øvrige interessenter.
- Bygge på klare og realistiske mål, som sikrer mulighed for opfølgning på udviklingen.
- Motivere til nytænkning og fælles udvikling med fokus på et samlet kvalitetsløft i hele kommunen.
- Sikre balance mellem Sønderborg Kommune som en attraktiv turistdestination og som et godt sted at bo og leve som borger.

Top 10 byer – turistovernatninger (2022)

1.	København	9.270.766
2.	Varde	5.441.808
3.	Ringkøbing-Skjern	4.842.310
4.	Tønder	2.051.868
5.	Jammerbugt	1.828.055
6.	Bornholm	1.814.538
7.	Hjørring	1.764.156
8.	Frederikshavn	1.684.525
9.	Billund	1.643.973
10.	Sønderborg	1.495.974

Et unikt potentiale

Sønderborg Kommune har gennemgået en markant udvikling på turismeområdet, og et stigende antal turister besøger kommunen hvert år. I forbindelse med opførelsen af Nordborg Resort med åbning primo 2025 forventes det, at yderligere 200.000 gæster årligt vil komme til over tid. Det udgør et unikt potentiale for at videreudvikle turismen og handlen – ikke blot på Nordals, men i hele kommunen.

- Vi har en af Danmarks længste kyststrækninger med 251 km varieret kyst. Der er udsigt i verdensklasse for outdoorturisten, som vandrer, cykler eller sejler og for børnefamilien, lystfiskeren og bymennesket. Der er høje bølger, fantastiske badestrande, stille søer og unikke havnepromenader.
- Vi har mange gode vandre- og cykelruter fra nord til syd og fra øst til vest, heriblandt Gendarmstien med 84 km naturskøn og kystnær sti, hvor man mærker historiens vingesus. Den har 60.000 besøgende årligt og er certificeret som Danmarks første europæiske kvalitetsvandrevæg.
- Vi har seværdigheder og attraktioner i særklasse fordelt over hele kommunen; Hertugernes Augustenborg, Graasten Slot og Den Kongelige Køkkenhave, Sønderborg Slot og Havnefront, Universe, Gendarmstien samt et af Danmarks mest kendte vartegn – nationalsymbolet Dybbøl Mølle.
- Vi har en historie og kultur, som har sat sig spor i Danmarkshistorien: Hertuger og konger har sat deres aftryk på området i flere hundrede år, og området har som grænseland været brændpunkt for konflikt og krig. Det har skabt den historiske og kulturelle arv, men det har også gjort området til et forbillede for fred mellem folk på tværs af en folkevalgt grænse. En samlet fortælling, der har potentiale til at blive UNESCO-certificeret.
- Vi har Sønderborg, som er Sønderjyllands største handelsby med mange mindre specialbutikker, et stort centralt shoppingcenter og et centerområde i udkanten af byen. Det trækker mange besøgende til. Vi har også flere mindre handelsbyer, som har potentiale til at blive turistmagneter.
- Vi har sat fokus på den grønne omstilling, og Sønderborg-området har en førerposition, når det gælder udviklingen af energieffektive løsninger. Det har medført opmærksomhed fra hele verden og trukket flere store erhvervsdelegationer og konferencer til området, fx IEA-konferencen i juni 2022, som er verdens vigtigste konference for energieffektivisering.

Analysen peger på

Sønderborg Kommune har fået gennemført en analyse af områdets styrkepositioner inden for turisme og handel. Analysen peger på tre styrkepositioner som fundament for den fortsatte udvikling.

Kyst og vand

Sønderborg har 251 km kyststrækning, der både er flot, tilgængelig og meget forskellig afhængig af, hvor man er i kommunen. Der er et stort uudnyttet potentiale i at promovere Sønderborg Kommune endnu mere som en kystdestination. Det åbner muligheden for i højere grad at kunne tiltrække outdoorturisten til området – hele året rundt.

Vartegn

Vartegn er attraktioner og seværdigheder, som i sig selv giver turisterne en grund til at besøge et område. Og der er rigtig mange af dem i Sønderborg Kommune, som allerede i dag tiltrækker mange turister:

Dybbøl Banke, Augustenborg Slot, Sønderborg Slot, Sønderborg Havnefront, Graasten Slot og Den Kongelige Køkkenhave, Universe Science Park og Gendarmstien.

Opgaven er at opkvalificere de eksisterende vartegn, gøre dem mere tilgængelige og markedsføre dem yderligere i samarbejde med aktørerne. Dertil kommer flere udviklingsprojekter med vartegnspotentialer:

Nordborg Resort, Naturpark Nordals og Hertugernes Augustenborg samt Kegnæs – som et særligt turistudviklingsområde.

Kultur og historie

Sønderborg Kommune har en stærk kultur og historie, som har været med til at præge udviklingen af området i generationer og ikke mindst Danmarkshistorien.

Historien og den kulturelle arv er en naturlig del af områdets DNA og er samtidig synlig i det fysiske rum med de mange vartegn, signaturretter og begivenheder som fx ringridning. Det er unikt for Sønderborg Kommune og ikke noget andre kan kopiere.

I Sønderborg Kommune er der kulturelle oplevelser og events for alle. Med erfaringerne fra store begivenheder som Genforeningen og Tour de France kan endnu flere oplevelser målrettes turisterne gennem produkter, der sikrer sammenhæng mellem lokalhistorien, det lokale særpræg og handlen.

For at kunne udnytte potentialet er det afgørende:

- At Sønderborg Kommune i samarbejde med turisme- og handelsaktører arbejder aktivt med at tiltrække flere turister til kommunen hele året rundt. Det er nødvendigt for at skabe flere helårsarbejdspladser, tiltrække arbejdskraft og øge incitamentet til bosætning i kommunen.
- At turisterne tilbydes endnu flere oplevelser af høj kvalitet – i højsæsonen og resten af året. Oplevelserne skal bindes sammen med de mange seværdigheder og attraktioner, den historiske og kulturelle arv samt tilbuddene i handlen.
- At Sønderborg Kommune har fokus på at sikre balance og bæredygtighed i turismeudviklingen. Kommunen skal fortsat være et dejligt sted for både gæster og borgere. Det er nødvendigt med et vedvarende fokus på udviklingen af blandt andet infrastruktur og parkeringsmuligheder i området, når flere gæster kommer til.

Principper for udvikling

Masterplanen indeholder tre principper for udvikling i perioden 2024-2027:

Princip 1: Styrkepositioner som afsæt

Princip 2: Vækst og udvikling i fokus

Princip 3: Et stærkt samarbejde med aktører

Principperne er defineret med afsæt i analysen af kommunens styrkepositioner, input fra turisme- og handelsaktører samt politiske drøftelser i Udvalget for Erhverv og Grøn Vækst.

Der er overlap og sammenhæng mellem de tre principper. Samlet set danner de grundlaget for den videre udvikling af turisme og handel i Sønderborg Kommune.

Udvikling i erhvervsturisme

ProjectZero er visionen om, at Sønderborg-området bliver CO₂-neutralt i 2029 og et af Byrådets fyrtårnsprojekter. Arbejdet med den grønne omstilling har gennem flere år opnået international opmærksomhed. Der er udviklet løsninger, som kan ses i praksis i hele kommunen, og Sønderborg Kommune er i gang med at udvikle sig til et demonstratorium for energieffektive løsninger og kobling af sektorer. Det har trukket både erhvervsdelegationer og konferencer til og rummer et fortsat potentiale for at tiltrække flere erhvervsturister til Sønderborg Kommune.

I samarbejde med aktører vil Sønderborg Kommune arbejde med at videreudvikle erhvervstourismen. Det vil ske med sammenhæng til Masterplan for Bosætning, Erhverv og Grøn Vækst samt Masterplan for Events.

Princip 1: Styrkepositioner som afsæt

Vi vil udnytte områdets styrkepositioner til at tiltrække flere turister til Sønderborg Kommune

I samarbejde med aktørerne skal der udvikles flere lokale oplevelsesprodukter med en høj kvalitet, arbejdes med en stærk markedsføring af området samt sikres en tydelig sammenhæng mellem styrkepositionerne og handlen.

- **Kyst og vand** skal være et trækplaster for turisten, som gerne vil tættere på naturen, og kyst og vand skal være et fokus i den samlede markedsføring af området. I samarbejdet med aktørerne skal der udvikles flere produkter målrettet outdoor-turisten. Det kan tiltrække nye målgrupper og udvide potentialet for helårsturisme. I det arbejde vil Destination Sønderjylland og Sønderborg Turistforening være centrale samarbejdspartnere, og Sønderborg Kommune vil gå aktivt ind i dialogen om udviklingsmuligheder.
- Flere af kommunens **vartegn** rummer et stort potentiale for udvikling. En del af arbejdet er allerede igangsat med Masterplan for Hertugernes Augustenborg og Nordborg Resort, men der er yderligere udviklingsmuligheder. Det gælder fx for Dybbøl Banke, samt muligheden for en UNESCO-certificering, hvor det er vigtigt at se på områdets samlede historie. Det er et opmærksomhedspunkt, som Sønderborg Kommune undersøger nærmere.
- Med områdets **kultur og historie** kan der udvikles flere lokale produkter, der henvender sig specifikt til turisterne. Mange turister søger den autentiske oplevelse – det gælder både de fysiske produkter, men også oplevelsesprodukter. Sønderborg Kommune vil understøtte udviklingen af nye oplevelsesprodukter af høj kvalitet samt sikre den nødvendige sammenhæng til kommunens arbejde med kultur, oplevelser og events. Det sker blandt andet gennem en stærk kobling til Masterplan for Events

Vi vil understøtte udviklingen af kommunens handelsbyer med fokus på sammenhæng til styrkepositionerne

Et rigt og varieret handelsliv i kommunens byer er en vigtig forudsætning for fortsat at kunne tiltrække turister til Sønderborg Kommune. I tæt samarbejde med handelsstandsforeningerne og øvrige aktører vil Sønderborg Kommune understøtte udviklingen af den lokale handel i byerne.

Sønderborg

Sønderborg by er kommunens og Sønderjyllands største handelsby, og Sønderborg Kommune har fokus på at styrke byens rolle som regionalt handelscenter. Med et centralt placeret shoppingcenter, en gågade med mange mindre specialbutikker og Center Øst – et handelsområde øst for Sønderborg centrum i en rivende udvikling – trækker Sønderborg både borgere og gæster til.

Butikslivet er en væsentlig forudsætning for at gøre kommunen attraktiv og tiltrække både turister og tilflyttere, og det er afgørende for at kunne fastholde udviklingen i Sønderborg by. Med Sønderborg som kommunens naturlige hovedby vil Sønderborg Kommune arbejde aktivt med:

- At fastholde rollefordelingen mellem bymidten og Center Øst, så de to handelsområder supplerer hinanden.
- At sikre en øget kobling mellem havnefronten, som er et af kommunens turismemæssige vartegn, og bymidten.
- At understøtte udviklingen af et varieret handelsliv i bymidten.

Fakta om handelen i Sønderborg kommune

- Der omsættes årligt for ca. 3,7 mia. kr. i kommunens dagligvare- og udsalgsvarebutikker.
- 91 pct. af detailhandelsomsætningen er koncentreret om Sønderborgs bymidte og Center Øst, hvor også 70 pct. af udsalgsvarebutikkerne er placeret.
- Nordborg og Gråsten har hver 11 pct. af udsalgsvarebutikkerne og gode udviklingsmuligheder, hvis der tages afsæt i turismen.
- I den seneste detailhandelsanalyse for Sønderborg Kommune fra 2021 anbefales det at arbejde med, at centrum i de enkelte byer gøres mere kompakte. Det gør det nemmere at tiltrække de handlende.
- Institut for Center-Planlægning konkluderer i en analyse fra 2017, at Sønderborg på sigt kan udvikle sig til at være Sønderjyllands eneste reelle tilbageværende handelsby ved en væsentligt forøget nethandel.

De øvrige handelsbyer

Gråsten og Nordborg rangerer efter Sønderborg som de to øvrige større handelsbyer i kommunen. Her er der et stort potentiale i en udvikling hen imod, at byerne i højere grad bliver turismehandelsbyer. Den udvikling skal bindes op på kommunens og lokalområdets turismemæssige styrkepositioner og kræver, at der i højere grad arbejdes med en tilpasning af butikslivet. Det kan fx være gennem sæsonåbne butikker eller ved, at butikkerne i højere grad målretter varesortimentet og åbningstiderne mod turistsæsonen.

Nordborg

Med etableringen af Nordborg Resort bliver opgaven at trække flere turister ind til Nordborg by og sikre en sammenhæng mellem handlen og de mange turisttilbud, der er på Nordals. Det gælder blandt andet for Naturpark Nordals, der grænser op til både den nordlige og den sydlige del af Nordborgs bymidte. Det kan fx være varer, som appellerer til outdoorturisten eller familien, der besøger resortet.

Som grundlag for udviklingen er der udarbejdet en 'Masterplan for Nordals – et helstøbt Nordals' med planer for Nordborg bymidte, som Sønderborg Kommune og Udviklingsforum Nordals arbejder for at realisere. Sønderborg Kommune vil fortsat understøtte udviklingen af Nordborg by som Nordals' bymæssige samlingspunkt for kultur og handelsliv.

Gråsten

Den Kongelig Køkkenhave åbnede i juli 2020 og havde i 2022 et besøgstal på 77.000. Det vidner om en stor turismemæssig interesse og et potentiale i at udnytte den store opmærksomhed til at trække endnu flere turister ind i Gråsten by. Med en stærk fysisk og indholdsmæssig sammenhæng mellem Den Kongelige Køkkenhave, Graasten Slot, bymidten og havnen kan den lokale handel styrkes. Det kan fx være ved at tilbyde varer i handlen, som har sammenhæng til køkkenhaven og det royale perspektiv.

Sønderborg Kommune vil med afsæt i bystrategien for Gråsten-Rinkenæs-Egernsund understøtte arbejdet med at sikre en stærkere sammenhæng mellem de turismemæssige styrkepositioner og handlen i Gråsten.

Mindre handelsbyer

Kommunens mindre byer og landsbyer har mindre bymidter, lokalcentre eller enkeltstående butikker. Flere af disse har nærhed til nogle af kommunens vartegn, og lokalt kan der ses og arbejdes med en udvikling af handlen med turismen som afsæt. Det gælder fx i Augustenborg.

Princip 2: Vækst og udvikling i fokus

Vi vil arbejde aktivt med at styrke fortællingen om Sønderborg Kommune som en turistdestination

Med en vision om, at Sønderborg Kommune skal være blandt de fem mest besøgte turistkommuner i Danmark målt på antal overnatninger, er det nødvendigt at styrke fortællingen om Sønderborg Kommune som en turistdestination og arbejde aktivt for at brande kommunen overfor nye målgrupper. Flere turister og en styrket handel er centrale elementer i arbejdet med at sikre fortsat vækst og udvikling i Sønderborg Kommune, ligesom det indeholder et bosætningsperspektiv. Et stærkt handelsliv med levende bymidter spiller en væsentlig rolle i forhold til at tiltrække og fastholde arbejdskraft i kommunens virksomheder. Det kalder på en fælles forståelse blandt turisme- og handelsaktører, det øvrige erhvervsliv, kommune og ikke mindst borgere. Sønderborg Kommune vil sammen med Destination Sønderjylland og øvrige aktører arbejde aktivt med branding, ligesom flere interessenter skal inddrages i den videre udvikling af kommunen som turistdestination.

Vi vil understøtte et kvalitetsløft inden for turisme og handel i hele Sønderborg Kommune

Turismen blomstrer i Sønderborg Kommune, og området byder i dag på mange gode oplevelser inden for overnatning, spisesteder, handel, kultur, natur og historie. Der er kommet mange nye tilbud til, men udpegningen af kommunens styrkepositioner viser også, at der er flere udviklingsmuligheder. Udviklingen af turismeprodukter af høj kvalitet skal være med til at understøtte et samlet kvalitetsløft inden for turisme og handel som en forudsætning for øget vækst. Sønderborg Kommune vil i samråd med aktørerne blandt andet understøtte, at der skabes øgede muligheder for kompetenceudvikling af den enkelte aktør.

Vi vil skabe flere arbejdspladser og en øget omsætning

Turismen i Sønderborg Kommune er i dag udfordret af, at der er få overnatninger i lavsæsonen, som er perioden fra november til og med marts. Det er med til at udfordre handelslivet, særligt i de mindre byer og ikke mindst udbydere af turismeprodukter, og det gør det svært at fastholde helårsarbejdspladser i store dele af branchen. Special Interest Tourism (SIT: cykling, vandring, vandsport mv.) er en megatrend, som med afsæt i Sønderborg Kommunens styrkepositioner rummer gode muligheder for at trække flere turister til området hele året. Det gælder fx cykelturisme, der ofte er en ferieform, der tilbringes i mindre grupper og uden for hovedferierne. Sønderborg Kommune vil sammen med aktørerne arbejde med at afsøge nye muligheder for at styrke turismen i lavsæsonen.

Vi vil støtte udvikling frem for drift

Med masterplanen er der lagt et styrket udviklingsperspektiv ned over Sønderborg Kommunes arbejde med turisme og handel. Det betyder også noget for prioriteringen af den kommunale støtte, som fremadrettet i højere grad vil fokusere på udvikling af nye indsatser frem for drift af eksisterende. Sønderborg Kommune vil gå i dialog med aktørerne om, hvordan der med afsæt i styrkepositionerne kan udvikles nye tiltag, der efter en periode kan udvise en bæredygtig økonomisk drift.

Princip 3: Et stærkt samarbejde med aktører

Vi vil sikre sammenhæng og samarbejde på tværs af aktører

I Sønderborg Kommune er der en bred vifte af driftige og handlekraftige turisme- og handelsaktører. Fra den lille kunsthåndværker til den store oplevelsespark. De produktudvikler, gennemfører events, markedsfører deres tilbud og tiltrækker forskellige typer af turister. Det er deres spidskompetence. Sønderborg Kommune kan være med til at skabe overblik og koordinere, så aktører og kommune understøtter hinanden bedst muligt og i fællesskab skaber vækst og udvikling. Sønderborg Kommune vil sammen med aktørerne afsøge modeller for, hvordan der sikres den nødvendige sammenhæng og samarbejde på tværs af aktører på turisme- og handelsområdet. Det gælder også for inddragelsen af det øvrige erhvervsliv.

Vi vil være tættere på aktørerne

Sønderborg Kommune samarbejder med mange aktører inden for turisme og handel, foreningslivet samt med kulturinstitutioner, hvor turister også er en central målgruppe. Kommunen vil med masterplanen sætte fokus på et styrket samarbejde med den enkelte aktør og sammen med dem udfolde og tydeliggøre mål og planer for samarbejdet. Aktører som Destination Sønderjylland, handelsstandsforeningerne og Museum Sønderjylland har den viden og de kompetencer, der er vigtige for den fortsatte udvikling af områdets turisme og handel. I samarbejde med dem sikres en professionalisering af indsatsen.

Vi vil have borgerne som ambassadører

Borgerne er vigtige ambassadører i den fortsatte udvikling af Sønderborg Kommune som turistdestination. Det er borgerne, som kender de gode spisesteder og kan henvise besøgende til de mange spændende oplevelser. Det er borgerne, som møder turisterne i alle dele af kommunen, og det er dem, som er med til at sprede de gode historier. Derfor skal borgerne også kende til de mange tilbud, der er i Sønderborg Kommune. Men vigtigst af alt skal borgerne selv opleve, at Sønderborg Kommune er et godt sted at leve og bo. Sønderborg Kommune vil arbejde med at sikre balance i turismeindsatsen. Borgerne skal informeres og inddrages i relation til den øgede turismesatsning.

Mål sikrer retning

2,0 millioner overnatninger pr. år

I Masterplan for Turisme og Handel 2024-2027 er den overordnede vision, at Sønderborg Kommune skal være blandt de fem mest besøgte turistkommuner i Danmark målt på antallet af overnatninger efter etablering af Nordborg Resort. Sønderborg Kommune havde i 2022 1,5 mio. overnatninger, og det vil kræve op imod 2,0 mio. overnatninger pr. år at nå det mål. Det er en ambitiøs vision, som skal følges op af konkrete mål for udviklingen af turisme og handel i Sønderborg Kommune. Målene skal sætte retning og være med til at understøtte, at de initiativer, der igangsættes med afsæt i masterplanen, skaber værdi og de ønskede resultater.

Styrkelse af datagrundlaget

Adgangen til robuste data er en forudsætning for at kunne opstille fælles mål og sikre den løbende opfølgning på målene. Inden for turisme og handel er nogle data i dag tilgængelige, men generelt gælder det, at adgangen til data er meget begrænset. På begge områder er der igangsat processer, som skal styrke datagrundlaget og gøre det muligt i højere grad at følge udviklingen lokalt.

Fælles datagrundlag og måloversigt

Med masterplanen som afsæt vil Sønderborg Kommune gå i dialog med turisme- og handelsaktørerne, herunder Destination Sønderjylland og handelstandsforeningerne. Målet er at sikre et styrket datagrundlag, som kan danne afsæt for udarbejdelsen af konkrete mål for udviklingen af handel og turisme i Sønderborg Kommune.

I forlængelse af masterplanen vil der således blive igangsat et arbejde frem mod et fælles datagrundlag og en fælles måloversigt til den løbende opfølgning på visionen. Det vil indgå som en handling i et samlet handlekatalog.

Handlinger og opfølgning

Masterplanen er gældende i perioden 2024-2027 og konkretiseres gennem handlinger, der udfoldes i samarbejdet mellem Sønderborg Kommune og turisme- og handelsaktører. Sønderborg Kommune vil hvert år udarbejde et handlekatalog, som beskriver de handlinger og aktiviteter, hvor kommunen sætter sig i front i forbindelse med implementeringen af masterplanen.

Med afsæt i de mål, der opsættes for de enkelte indsatser, vil der være en løbende opfølgning på arbejdet med masterplanen. Det vil ske i samarbejdet mellem kommune og aktører.

Medio 2025 vil det politiske udvalg få forelagt en midtvejsstatus for arbejdet med masterplanen, og i efteråret 2027 gennemføres en samlet evaluering af masterplanen og de tilknyttede handlinger.

Sønderborg Kommunes rolle

Inden for turisme og handel findes en lang række af aktører og virksomheder, som har forskellige konkurrencebetingelse og henvender sig til forskellige målgrupper. Det er den enkelte aktør, der har det største kendskab til målgruppen, den specialiserede viden og kontakten til turisterne, og det er den enkelte aktør, der kan igangsætte og gennemføre initiativer. Men samarbejde på tværs af aktører og de rette rammebetingelser er en forudsætning for at kunne videreudvikle turismen og handlen. Sønderborg Kommune vil have en koordinerende rolle i arbejdet med at indfri visionen i Masterplan for Turisme og Handel 2024-2027. Det betyder, at Sønderborg Kommune vil arbejde med:

- At understøtte udviklingen af rammebetingelserne på turisme- og handelsområdet.
- At facilitere og koordinere nye udviklingstiltag sammen med større og mindre aktører – fx gennem workshops, vidensdeling og dialogmøder.
- At støtte udviklingstiltag og nye initiativer ud fra en klar målsætning om, at aktiviteten kan være selvkørende og bæredygtig efter få år.
- At sikre løbende dialog og opfølgning med aktørerne på de indgåede aftaler.
- At understøtte samarbejdet mellem aktører på turisme- og handelsområdet samt koblingen til erhvervsområdet generelt.

Fra vision til virkelighed

Vision: Sønderborg Kommune vil være blandt de fem mest besøgte turistdestinationer i Danmark målt på antallet af overnatninger

Byrådets fyrtårnsprojekter: Project Zero og Nordborg Resort

2024

Top 10 turistkommune i Danmark målt på antallet af overnatninger (1,5 mio. overnatninger i 2022)

Industrikommune – turisme er "nice to have"

Ikke tydelig strategisk retning
Fragmenteret aktørlandskab
Begrænset datagrundlag

1. Hvad: Styrkepositioner som afsæt

- Udnytte potentialet i styrkepositionerne Kyst og Vand, Vartegn, Kultur og Historie
- Videreudvikle kommunens handelsbyer

2. Hvordan: Vækst og udvikling i fokus

- En styrket fortælling som turistkommune – branding
- Kvalitetsløft – en stjerne mere
- Flere arbejdspladser og øget omsætning
- Støtte til udvikling frem for drift

3. Hvem: Stærkt samarbejde med aktører

- Samarbejde og sammenhæng på tværs af aktører
- Tættere på aktørerne
- Borgerne som ambassadører

Udvikling af erhvervsturisme

2027

Top 5 turistkommune i Danmark målt på antallet af overnatninger (op mod 2,0 mio. overnatninger)

Industri- og turismekommune – øget omsætning inden for turisme og handel

Fælles strategisk retning
Sammenhængende aktørunivers
Retningsgivende mål og datadrevet udvikling

Implementering: Gennem 1-årige og dynamiske handleplaner

Sønderborg Kommune
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

T: 0045 8872 6400
post@sønderborg.dk

Sonderborgkommune.dk